

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2\(27\)-180-198](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2(27)-180-198)

УДК 339.747

JEL Classification: E32

Максим Дубина

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: maksim-32@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-5305-7815>
ResearcherID: [F-3291-2014](https://orcid.org/0000-0002-5305-7815). **Scopus Author ID:** [56912277800](https://orcid.org/0000-0002-5305-7815)

Ігор Поцелуйко

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: igor.potseluiiko@protonmail.ch. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-4581-5129>

**ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБҐРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ
ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ**

Анотація. У статті поглиблено теоретичні положення обґрунтування сутності фінансової нестабільності та особливостей її формування в межах фінансової системи країни. Зокрема проаналізовано сутність таких категорій, як «нестабільність», «економічна нестабільність». Це було реалізовано на основі аналізу наукових підходів до трактування цих категорій, виокремлення та дослідження їхніх змістових ознак. Також увага була приділена аналізу дефініції «фінансова стабільність», зокрема виокремлено підходи до дослідження її природи. На основі теоретичних положень обґрунтування змісту фінансової нестабільності, її специфічних ознак, досліджено сутність фінансової нестабільності.

Ключові слова: нестабільність; дисипативність; економічна нестабільність; фінансова стабільність; фінансова нестабільність; фінансова система; фінансові установи.

Рис.: 2. Бібл.: 29.

Постановка проблеми. Фінансова система відіграє ключову роль у розвитку національної економіки, а фінансові відносини є невід'ємною складовою формування та функціонування економічних відносин у країні. Важливість окресленої системи для забезпечення розбудови господарства складно перебільшити, оскільки основу будь-якого економічного розвитку в сучасному суспільстві становлять фінансові відносини і відповідні фінансові ресурси.

Фінансові відносини сьогодні формують основу для розвитку всього фінансового ринку будь-якої розвиненої країни. Реалізуючи тотальний вплив на діяльність усіх без винятку економічних суб'єктів,

---

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

фінансові відносини також визначають особливості їх подальшого функціонування, відіграють ключову роль у процесах пошуку додаткових ресурсів для подальшого розвитку таких суб'єктів. Проте, безумовно, будучи невід'ємною складовою нашого життя, фінансова сфера є джерелом і деструктивних процесів та явищ, які у своєму існуванні формують складні, інколи кризові умови для подальшого розвитку економічних суб'єктів. Таким чином, у площині функціонування фінансової системи можуть виникати як позитивні, так і негативні імпульси для подальшого розвитку економічних процесів.

Фінансова нестабільність є одним із ключових чинників формування кризових явищ у розвитку національної економіки. Досвід функціонування розвинутих країн та численні економічні кризи, які періодично відбуваються у межах світової економіки, свідчать, що фінансові відносини є досить непередбачуваними, швидкозмінними та не до кінця вивченими для науковців. Незважаючи на численні дослідження, питання визначення та аналізу причин виникнення непрогнозованих моделей фінансової поведінки економічних суб'єктів залишаються і надалі актуальними для подальшого їх вивчення. Загалом саме поведінка таких суб'єктів і формує дисипативні процеси у фінансовій системі, на фінансових ринках, які мають здатність досить швидко поширюватися на інші сфери національної економіки. Відповідно питання дослідження фінансової нестабільності залишаються і нині актуальними, важливими з позиції пошуку нових напрямів активізації розвитку економіки. Без стабільного функціонування фінансової системи забезпечити ефективний та поступовий економічний розвиток у країні не можливо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну увагу саме питанням забезпечення фінансової стабільності функціонування як фінансової системи країни, так і загалом національної економіки у своїх працях приділили такі вчені: Я. Белінська, В. Вовченко, Л. Гриценко, Т. Гудзь, В. Козюк, А. Лазня, В. Лесик, О. Люльов, Т. Мусієць, А. Петрук, О. Петрук, Н. Плешакова, І. Попов, Б. Пшик, Н. Самко, Т. Унковська, О. Фарина І. Фішер та ін.

Питання сутності фінансової нестабільності розглядалися в наукових роботах багатьох як вітчизняних, так і закордонних учених. Досліджували зміст фінансової нестабільності Г. Возняк, В. Геєць, В. Корнєєв, А. Мещеряков, Ф. Мішкін, М. Наумова, І. Чирак та ін.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на численні напрацювання науковців у сфері пізнання сутності фінансової нестабільності, причин її виникнення, наслідків впливу на розвиток макроекономічних систем недостатньо обґрунтованими залишаються теоретичні положення формування такої нестабільності, конкретизації її змісту. Зокрема, уточнення потребує категорія «фінансова нестабільність».

Метою статті є поглиблення теоретичних положень формування фінансової нестабільності в розвитку макроекономічних систем, визначення її сутності та змістовних ознак.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення фінансової стабільності є однією з найбільш важливих передумов формування сприятливого середовища для економічного розвитку будь-якої країни. Складність фінансових відносин, які розвиваються в сучасному суспільстві, формує і складну фінансову систему, у якій функціонують усі без винятку економічні суб'єкти. Саме така складність структури зазначеної системи, її динамічний розвиток та взаємодія з іншими складовими національної економіки впливає на чутливість такої системи до впливу зовнішніх та внутрішніх чинників.

У сучасному світі фінансові відносин дуже тісно пов'язані в єдиному світовому фінансовому просторі через активну взаємодію країн, підприємств, окремих регіонів та домогосподарств у системі світової економіки. Це вже призвело до того, що будь-які дисипативні процеси у функціонуванні фінансових систем окремих країн обов'язково впливають на функціонування таких систем в інших країнах світу [3; 7; 18]. Глобалізаційні процеси та розвиток фінансової економіки лише поглиблюють взаємодію між фінансовими системами різних країн, а активний розвиток цифрової економіки в усьому світі сприяє розвитку такої взаємодії на основі активного використання потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій у процесах руху фінансових ресурсів між економічними суб'єктами. Питання фінансової нестабільності стає одним із пріоритетних в усьому світі, а міжнародні фінансові організації та інституції окремих держав світу докладають значних зусиль для розробки антикризових міжнародних стандартів та індикаторів, які дали б змогу визначати стан фінансової нестабільності та виробляти механізми для досягнення фінансової стабілізації [13, с. 16].

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Розглянемо сутність категорії «фінансова нестабільність». Для цього спочатку конкретизуємо, що взагалі означає нестабільність у розвитку не лише економічних систем. У Словнику української мови зазначено, що нестабільний – це такий стан, який характеризується «нестійкістю, мінливістю» [15]. В. М. Геєць стверджує, що «нестабільність – це стан системи, що характеризується коливанням внаслідок порушення існуючих у ній взаємозв'язків» [4, с. 2]. М. А. Наумова констатує, що «нестабільність являє собою деформацію структури, функцій або будь-яких процесів соціально-економічних систем, яка змінює ці системи і загрожує їх цілісності. Нестабільність може проявлятися як на локальному рівні окремих систем (нестабільність економіки, державної влади тощо), їх взаємодії один з одним, так і на глобальному рівні всього суспільства. Нестабільність суспільства розуміється як відсутність стійкості і неможливість розвиватися відповідно до змінних умов» [14, с. 202].

Отже, до основних ознак нестабільності належать такі:

- непередбачувана змінність моделі поведінки об'єкта, системи, процесу;
- екзогенна або ендогенна причинність виникнення та розвитку;
- зміна статичних компонентів об'єкта, процесу, системи, які трансформуються непрогнозовано та непередбачувано (зміна структури, функцій, набору компонентів та підсистем і т.ін.);
- просторовий вимір дисипативних процесів (нестабільність у статистиці, яка характеризує ознаку (властивість) певної системи);
- антипод процесам розвитку на основі стабільності, рівноваги, прогнозованості конкретного об'єкта, процесу, системи та інші ознаки.

Безпосередньо нестабільність притаманна всім системам, які мають здатність змінюватися в часі й поведінку яких можна описати за допомогою показників динаміки. Проте найбільш важливого значення з прикладного погляду нестабільність відіграє саме у функціонуванні та розвитку соціально-економічних систем. Для цих систем процеси непередбачуваності та турбулентності завжди сприяють їх трансформації і це не завжди обумовлюється саме прогресивними змінами. Враховуючи тісний зв'язок між усіма типами зазначених систем, будь-яка зміна однією із систем досить часто впливає на зміну інших і таким чином відбувається трансформація економічних систем вже вищого

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

порядку (макросистем). Саме тому важливим в економіці є забезпечення максимально можливого рівня передбачуваності економічних процесів, поведінки економічних суб'єктів та вчасне й оперативне реагування на зміну стабільності цих явищ.

Розглянемо детальніше сутність економічної нестабільності як одного з багатьох видів нестабільності систем різної природи. Цим питанням на сьогодні в економічній науці присвячено значну кількість публікацій та досліджень, оскільки вченими було доведено й емпірично, і на основі формулювання теоретичних положень, що для економічного розвитку країни важливим є стабільність економічного простору, у якому відбувається розвиток господарських відносин.

Питання конкретизації сутності економічної стабільності є непростим. У наукових роботах на сьогодні вченими в більшості випадків приділяється увага саме макроекономічній стабільності як об'єктивно важливої умови забезпечення довгострокового та стабільного розвитку національної економіки. Наприклад Л. А. Могиліна пропонує економічну нестабільність розуміти як «стан розбалансованості економічної системи держави, що характеризується коливанням макроекономічних показників і нездатністю оперативно реагувати на зміни внутрішніх і зовнішніх умов її функціонування внаслідок порушення існуючих у ній взаємозв'язків» [12, с. 133].

Також представимо декілька наукових концепцій розгляду сутності категорії «макроекономічна нестабільність»:

1) макроекономічну стабільність» необхідно розглядати з огляду на два основних аспекти, а саме: по-перше, як стан, у якому баланси між рівнем та зростанням ключових макроекономічних змінних є стійкими, мінливість макроекономічних змінних є помірною і лежить у межах прийнятного діапазону, відсутня повна невизначеність щодо макроекономічного середовища; по-друге, як процес попередження, запобігання, ліквідації загроз економічному зростанню з метою задоволення зростаючих потреб суб'єктів економічної системи в умовах обмежених ресурсів [10, с. 10];

2) макроекономічна стабільність – такий стан економіки, який склався під впливом комплексу взаємообумовлених та взаємопов'язаних чинників: економічних, політико-правових, демографічних, нау-

---

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

ково-технічних, природних, поведінкових, і характеризується тривалою стійкістю макроекономічної ситуації (системи) загалом та окремих макроекономічних показників [19, с. 269];

3) макроекономічна нестабільність означає, що розвиток економіки супроводжується відхиленням від нормального процесу розвитку [28, с. 86].

Таким чином, для економічної (макроекономічної) нестабільності притаманним є такі специфічні ознаки:

– системне явище, яке виникає спонтанно і періодично в межах різних рівнів економічних систем (світова, національна, регіональна, галузева, рівень окремих суб'єктів господарювання);

– явище, що пов'язане з непередбачуваністю розвитку економічних систем, розгортанням економічного простору, в якому моделі поведінки суб'єктів господарювання є непостійними, швидкозмінними та складно прогнозованими;

– непрогнозованість часу виникнення, наслідків розгортання і впливу на інші підсистеми, у тому числі й інші господарські системи;

– можливість протидіяти за допомогою системи загальноприйнятих економічних (зокрема спектра фінансових) методів та інструментів;

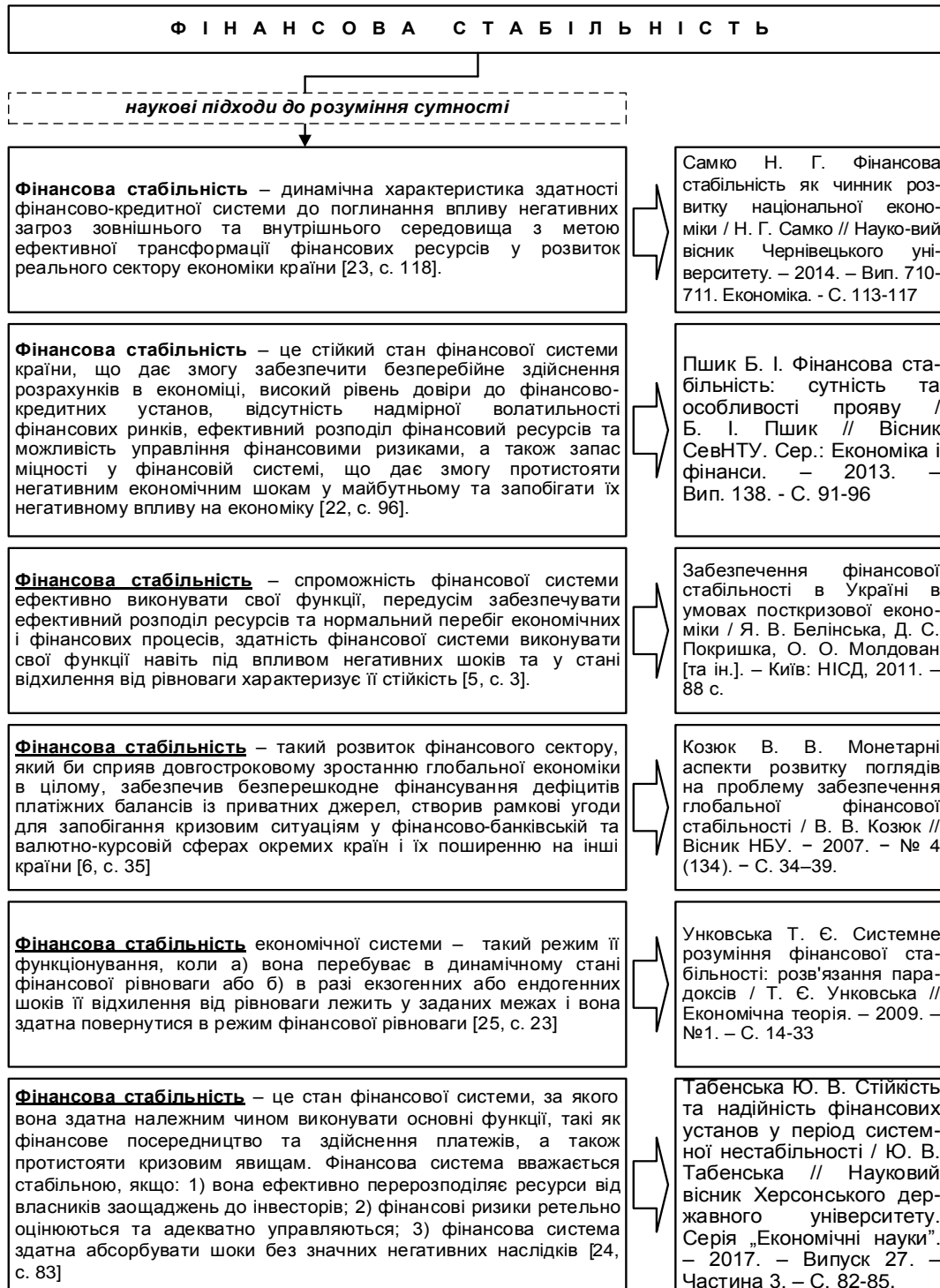
– можливість виявлення на основі використання відповідних методичних положень та опрацювання економічної інформації;

– виникає на основі руйнування з погляду економічної системи статичних її компонентів (зв'язків, структури, сукупності функцій) тощо [26; 29].

Враховуючи окреслені вище результати дослідження сутності економічної нестабільності та її змістових ознак, проаналізуємо більш детально природу фінансової нестабільності та які специфічні риси їй притаманні. Для цього спочатку розглянемо зміст категорії «фінансова стабільність», оскільки науковці в переважній більшості своїх робіт з вивчення складних стохастичних процесів у різних типах фінансових систем оперують насамперед цією дефініцією. На рис. 1 представлено окремі наукові підходи до розгляду сутності категорії «фінансова стабільність».

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Рис. 1. Наукові підходи до розгляду сутності фінансової стабільності

Джерело: систематизовано авторами.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Отже, враховуючи представлені на рис. 1 наукові концепції розгляду сутності фінансової стабільності, визначимо базові ознаки цієї дефініції, що дозволить конкретизувати зміст «фінансової нестабільності». До їх числа можна віднести такі:

1) стійкість фінансової системи країни до зовнішніх та внутрішніх чинників;

2) можливість системи протидіяти факторам, що на неї впливають за рахунок певного рівня власної фінансової стійкості, повертатися в положення рівноваги;

3) можливість відновлювати зв'язки між економічними суб'єктами в результаті їх руйнування;

4) стабільний розвиток фінансових установ (банківських, небанківських), їхня спроможність забезпечувати процес трансформації заощаджень економічних суб'єктів у кредитні та інвестиційні ресурси;

5) стабільний розвиток фінансової інфраструктури, а саме: розвиток фінансових установ, ефективне функціонування платіжної інфраструктури, відсутність перманентної змінності нормативно-правового забезпечення, якість роботи державних інститутів і т. ін.;

6) забезпечення вільної конкуренції на ринку фінансових послуг;

7) наявність високого рівня фінансової довіри в суспільстві;

8) можливість побудови дієвих систем ризик-менеджменту в банківських і небанківських установах, які забезпечують стабільність їхньої роботи;

9) здатність фінансової системи гармонійно виконувати власні функції [20, с. 2; 10, с. 13; 8, с. 222; 11; 21; 27].

Враховуючи представлені ознаки, доцільно, на наш погляд, фінансову стабільність розглядати у двох вимірах:

1) статичний – це стан фінансової системи, який характеризується стійкістю до ендогенних та екзогенних чинників, її здатність виконувати власні функції та забезпечувати ефективний розвиток фінансових установ, формувати належний рівень їх стійкості;

2) динамічний – процес розвитку фінансової системи, який характеризується стабільним довгостроковим її функціонуванням, здатністю виконувати власні функції, протидіяти негативним змінам, які відбуваються в межах національної економіки та формувати сприятливі умови для розвитку фінансових установ, виконання ними покладених на них функцій.

Саме виокремлення двох підходів до розуміння фінансової стабільності зумовлено тим, що загалом рівень такої стабільності можливо

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

визначити в певний період часу і зробити відповідні висновки про сучасний стан функціонування фінансової системи та окремих її компонентів. Статичний підхід дозволяє оцінити ризики функціонування фінансових установ, проводити стрес тестування їхнього поточного стану, що здійснюється на основі відповідної фінансової інформації про функціонування таких установ.

Динамічний підхід характеризується передусім аналізом розвитку фінансової системи в певному проміжку часу, що дозволяє визначити тренди її функціонування та констатувати основні зміни, які були притаманні її становленню і забезпечили розвиток (якщо він був). Динамічний підхід дозволяє розглядати фінансову стабільність як динамічну систему, яка постійно розвивається в стохастичному зовнішньому середовищі, змінюється. Цей підхід є важливим саме для розуміння системних тенденцій у функціонуванні фінансової системи, базових проблем її розвитку, визначення заходів активізації такого розвитку в довгостроковій перспективі.

Враховуючи представлені теоретичні положення про сутність фінансової нестабільності, логічним є твердження, що фінансова нестабільність є антиподом, протилежним явищем до фінансової стабільності, яку також можна розглядати у двох вимірах: статичному – фіксований на основі результатів дослідження нестабільний стан фінансової системи та окремих її компонентів; динамічний – тривалий період нестабільного функціонування фінансової системи, якому притаманні дисипативні процеси. Динамічний підхід дозволяє не лише констатувати стан фінансової системи (її підсистем, фінансовий стан суб'єктів господарювання), але й аналізувати причини виникнення нестабільності такої системи, потенційні можливості її виходу з кризової ситуації.

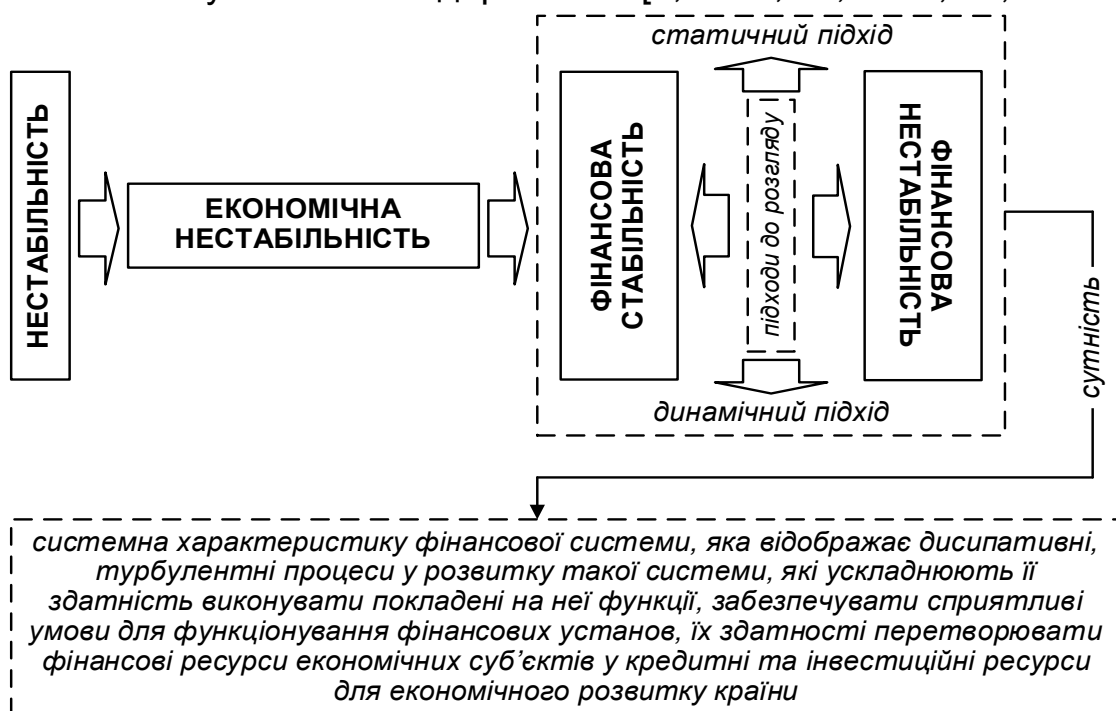
Отже, фінансову нестабільність варто розглядати як системну характеристику фінансової системи, яка відображає дисипативні, турбулентні процеси в розвитку такої системи, які ускладнюють її здатність виконувати покладені на неї функції, забезпечувати сприятливі умови для функціонування фінансових установ, їхньої здатності перетворювати фінансові ресурси економічних суб'єктів у кредитні та інвестиційні ресурси для економічного розвитку країни. На рис. 2 представлені окремі теоретичні положення щодо визначення сутності фінансової нестабільності.

До ознак фінансової нестабільності належать такі:

1) неспроможність протидіяти ендогенним та екзогенним викликам, які деструктивно впливають на розвиток фінансової системи;

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

- 2) неможливість прогнозування подальшого розвитку фінансової системи та окремих її компонентів;
- 3) формування складних системних ризиків у розвитку фінансової системи;
- 4) необхідність втручання органів державної влади для забезпечення відновлення стабільності фінансової системи;
- 5) нестабільність на валютному ринку;
- 6) нестабільний розвиток фінансових установ, необхідність підвищення їхньої стійкості;
- 7) неефективний розвиток кредитного ринку та неможливість фінансових установ забезпечити суб'єктів господарювання доступними позиковими коштами;
- 8) зростанні ризиків операцій, які здійснюються на міжнародних валютних ринках;
- 9) відсутності чітко виражених тенденцій (зокрема циклічних, динамічних та структурних);
- 10) різка зміна макрофінансових показників, параметрів у функціонуванні фінансових установ та фінансових показників функціонування інших суб'єктів господарювання [2; с. 76; 13, с. 23; 16, с. 30-31].

Рис. 2. Категоріальний простір дослідження сутності фінансової нестабільності

Джерело: складено авторами на основі [1; 9; 28; 17].

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Звичайно, крім перерахованих, серед ознак фінансової нестабільності можливо виокремити й інші специфічні риси, враховуючи загальну складність дослідження дисипативних процесів у розвитку фінансової системи, складну структуру такої системи та можливість виникнення кризових ситуацій у будь-якій з її підсистем.

Висновки і пропозиції. У статті поглиблено теоретичні положення обґрунтування сутності фінансової нестабільності та особливостей її формування в межах фінансової системи країни. Обґрунтовано, що без забезпечення стабільних умов функціонування такої системи не можливо забезпечити стійкість національної економіки до зовнішніх загроз, сформувати умови для фінансової і, відповідно, економічної безпеки країни. У підсумку, від кризових подій у фінансовій системі країни, на ринках фінансових послуг, у діяльності банківських установ відбувається погіршення соціально-економічного забезпечення та захисту громадян, а отримані в попередніх роках досягнення можуть бути знівельовані.

У статті проаналізовано сутність таких категорій, як «нестабільність», «економічна нестабільність», «фінансова стабільність», що було реалізовано на основі вивчення наукових підходів до трактування цих категорій, виокремлення та дослідження їхніх змістових ознак. Також вагома увага була приділена аналізу дефініції «фінансова стабільність». Детальний розгляд наявних у науковій літературі підходів до розгляду цієї дефініції дозволив виокремити два підходи до можливого її трактування: статичний та динамічний. У роботі деталізовано сутність кожного з них.

На основі теоретичних положень обґрунтування змісту фінансової нестабільності, її специфічних ознак було досліджено сутність фінансової нестабільності, що також було розкрито через використання статичного та динамічного підходів до трактування цієї дефініції. У підсумку запропоновано універсальне її трактування: фінансова нестабільність – системна характеристика фінансової системи, яка відображає дисипативні, турбулентні процеси в розвитку такої системи, які ускладнюють її здатність виконувати покладені на неї функції, забезпечувати сприятливі умови для функціонування фінансових установ, їхньої здатності перетворювати фінансові ресурси економічних суб'єктів у кредитні та інвестиційні ресурси для економічного розвитку країни. Також було виокремлено та розглянуто базові характерні риси фінансової нестабільності.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**Список використаних джерел**

1. Вовченко О. С. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища [Електронний ресурс] : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Університет банківської справи. – Львів, 2021. – 24 с. – Режим доступу: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/9528/1/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%92%D0%BE%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%A1.%20%21..pdf>.
2. Возняк Г. Криза як форма прояву фінансової нестабільності: сутність та наслідки для місцевого економічного розвитку / Г. Возняк, В. Коваль // Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2023. – № 4. – С. 71–78. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-04-71-78>.
3. Вплив фінансової системи на стабільність економічного розвитку [Електронний ресурс] : монографія / за ред. д.е.н., професора А. А. Мещерякова. – Серія «Бізнес. Економіка. Фінанси». – Дніпро : УМСФ, 2019. – 132 с. – Режим доступу: <http://biblio.umsf.dp.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3629/%d0%9c%d0%b5%d1%89%d0%b5%d1%80%d1%8f%d0%ba%d0%be%d0%b2%20%d0%9c%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d0%b8%d1%8f.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
4. Геєць В. М. Нестабільність та економічне зростання / В. М. Геєць. – Київ : Ін-т екон. прогнозів., 2000. – 344 с.
5. Забезпечення фінансової стабільності в Україні в умовах посткризової економіки / Я. В. Белінська, Д. С. Покришка, О. О. Молдован [та ін.]. – Київ : НІСД, 2011. – 88 с.
6. Козюк В. В. Монетарні аспекти розвитку поглядів на проблему забезпечення глобальної фінансової стабільності / В. В. Козюк // Вісник НБУ. – 2007. – № 4 (134). – С. 34–39.
7. Корнеєв В. В. Стійкість фінансових ринків в умовах відкритої економіки / В. В. Корнеєв // Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів : монографія : у 2-х ч. – Київ : КНТЕУ, 2008. – Т.2. – С. 233–247.
8. Лазня А. В. Зв'язок поняття "фінансова стабільність" із категоріями економічної науки / А. В. Лазня // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / ДВНЗ «УАБС НБУ». - 2012. – Вип. 34. - С. 218-225.
9. Лесик В. О. Моніторинг фінансової стабільності банківської системи [Електронний ресурс] : дис. ... канд. екон. наук (доктора філософії) / Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. – Харків, 2018. – 364 с. – Режим доступу: <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/Lesyk-V.O.-Disertaciya-Vchenna-rada-D-64.055.02-2019.pdf>.
10. Люльов О. В. Детермінанти макроекономічної стабільності: аналіз міжнародних підходів та динаміка індикаторів в Україні [Електронний ресурс] / О. В. Люльов // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2016. – № 3. – С. 7-14. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/324232582.pdf>.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

11. Миронов Ю. Б. Стабілізація національної економіки на основі банківського рейтингування в умовах макроекономічної нестабільності [Електронний ресурс] : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Львівська комерційна академія. – Львів: ЛКА, 2016. - 20 с. – Режим доступу: <https://kerivnyk.info/myronov-aref>.

12. Могиліна Л. А. Науково-теоретичні основи економічної нестабільності в контексті її впливу на фінансову безпеку підприємств [Електронний ресурс] / Л. А. Могиліна // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. - 2014. - Вип. 39. - С. 127-134. – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/53133/1/Mohylina_economic_instability.pdf.

13. Мусієць Т. В. Індикатори фінансової стабільності країн світу [Електронний ресурс] / Т. В. Мусієць, Я. О. Оглобля // Інтелект XXI. - 2014. - № 1. - С. 16-27. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=int_XXI_2014_1_4.

14. Наумова М. А. Теоретичні аспекти дослідження соціально-економічної нестабільності на ринку праці [Електронний ресурс] / М. А. Наумов // Приазовський економічний вісник. – 2020. – Випуск 6(23). – С. 200-207. – Режим доступу: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2020/6_23_ukr/38.pdf.

15. НЕСТАБІЛЬНИЙ [Електронний ресурс] // Словник української мови. – Режим

доступу: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9#:~:text=%D0%AF%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%B7%D1%83%D1%94%D1%82%D1%8C%D1%81%D1%8F%20%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%96%D0%B9%D0%BA%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8E%2C%20%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8E>.

16. Петрук А. О. Фінансова стабільність комерційних банків з урахуванням операцій з похідними фінансовими інструментами [Електронний ресурс] : дис. ... д-ра філософії за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування / Державний університет «Житомирська політехніка». – Житомир, 2022. – 335 с. – Режим

доступу: [https://ztu.edu.ua/site/files/1/docs/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0/%D0%90%D1%81%D0%BF%D1%96%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/%D0%A0%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8/2023/%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%20%D0%90_%D0%9E_%20\(1\).pdf](https://ztu.edu.ua/site/files/1/docs/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0/%D0%90%D1%81%D0%BF%D1%96%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/%D0%A0%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8/2023/%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%20%D0%90_%D0%9E_%20(1).pdf).

17. Піддубна В. Г. Маркетинг банківських інновацій в умовах фінансової нестабільності : дис. ... канд. екон. наук / Вікторія Григорівна Піддубна. – Одеса, 2020. – 238 с.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

18. Плєшакова Н. А. Фінансова стабільність у забезпеченні фінансової безпеки України [Електронний ресурс] : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2016. – 22 с. – Режим доступу: https://scc.knu.ua/upload/iblock/46d/aref_Plieshakova%20N.A..pdf.

19. Попельнюхов Р. В. Макроекономічна стабільність як фактор покращення інвестиційної привабливості [Електронний ресурс] / Р.В. Попельнюхов // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.6. – С. 266-275. – Режим доступу: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2011/21_6/266_Pop.pdf.

20. Попов І. В. Методичні підходи до визначення стабільності фінансової системи [Електронний ресурс] / І. В. Попов. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1177>.

21. Пріоритети розвитку фінансової системи України в умовах євроінтеграційних процесів [Електронний ресурс] : монографія / Л. Л. Гриценко, І. М. Боярко, Т. А. Васильєва та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук Л. Л. Гриценко. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 379 с. – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/83909/3/Hrytsenko_finansova_systema.pdf.

22. Пшик Б. І. Фінансова стабільність: сутність та особливості прояву / Б. І. Пшик // Вісник СевНТУ. Сер. : Економіка і фінанси. – 2013. – Вип. 138. - С. 91-96.

23. Самко Н. Г. Фінансова стабільність як чинник розвитку національної економіки / Н. Г. Самко // Науковий вісник Чернівецького університету. - 2014. Випуск 710-711. Економіка. - С. 113-117.

24. Табенська Ю. В. Стійкість та надійність фінансових установ у період системної нестабільності / Ю. В. Табенська // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія „Економічні науки”. – 2017. – Випуск 27. – Частина 3. – С. 82-85.

25. Унковська Т. Є. Системне розуміння фінансової стабільності: розв'язання парадоксів / Т. Є. Унковська // Економічна теорія. – 2009. – №1. – С. 14-33.

26. Фарина О. І. Динамічні моделі оцінювання стабільності фінансової системи України [Електронний ресурс] : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Київський національний університет імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України. – Київ, 2015. – 22 с. – Режим доступу: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/aa9edad9-987f-4312-9e1f-5ada283bafdd>.

27. Чирак І. М. Монетарна політика за умов фінансової нестабільності (на прикладі України) [Електронний ресурс] : дис. ... канд. екон. наук / Тернопільський національний економічний університет.– Тернопіль, 2014. – 274 с. -Режим доступу: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/784/1/dis_churak.pdf.

28. Чирак І. М. Фінансова нестабільність: природа, чинники, форми прояву та шляхи подолання [Електронний ресурс] / І. М. Чирак // Ефективна економіка. – 2019. – № 12. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/37583>.

29. Шкарлет С. М. Застосування турбулентного підходу до пізнання сучасного стану ринку фінансових послуг України / С. М. Шкарлет, М. В. Дубина // Проблеми економіки. – 2017. – № 1. – С. 366-372.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**References**

1. Vovchenko, O.S. (2021). *Finansova stabilnist bankiv v umovakh dynamichnoho ma-kroekonomichnoho seredovyscha* [Financial stability of banks in the conditions of a dynamic macroeconomic environment] [PhD dissertation, University of Banking]. <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/9528/1/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%92%D0%BE%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%A1.%20%21..pdf>.
2. Vozniak, H., Koval V. (2023). Kryza yak forma proiavu finansovoi nestabilnosti: sutnist ta naslidky dlia mistsevoho ekonomichnoho rozvytku [The crisis as a form of manifestation of financial instability: essence and consequences for local economic development]. *Ekonomichnyi chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*, (4), 71–78. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-04-71-78>.
3. Meshcheriakov, A.A. (2019). *Vplyv finansovoi systemy na stabilnist ekonomichnoho rozvytku* [The influence of the financial system on the stability of economic development]. UMSF. <http://biblio.umf.dp.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3629/%d0%9c%d0%b5%d1%89%d0%b5%d1%80%d1%8f%d0%ba%d0%be%d0%b2%20%d0%9c%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d0%b8%d1%8f.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
4. Heiets, V.M. (2000). *Nestabilnist ta ekonomichne zrostannia* [Instability and economic growth]. In: *t ekon. prohozuv.*
5. Belinska, Ya.V., Pokryshka, D.S., Moldovan, O.O. (2011). *Zabezpechennia finansovoi stabilnosti v Ukraini v umovakh postkryzovoi ekonomiky* [Ensuring financial stability in Ukraine in the conditions of the post-crisis economy]. NISD.
6. Koziuk, V.V. (2007). Monetarni aspekty rozvytku pohliadiv na problemu zabezpechennia hlobalnoi finansovoi stabilnosti [Monetary aspects of the development of views on the problem of ensuring global financial stability]. *Visnyk NBU – Bulletin of the NBU*, (4(134)), 34–39.
7. Kornieiev, V.V. (2008). Stiiikist finansovykh rynkiv v umovakh vidkrytoi ekonomiky [Stability of financial markets in the conditions of an open economy]. In *Priorytety natsionalnoho ekonomichnoho rozvytku v konteksti hlobalizatsiinykh vyklykiv* [Priorities of national economic development in the context of globalization challenges] (Vol. 2, pp. 233–247). KNTEU.
8. Laznia, A.V. (2012). Zviazok poniattia "finansova stabilnist" iz katehoriiami ekonomichnoi nauky [The relationship between the concept of "financial stability" and the categories of economic science]. *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy – Problems and prospects for the development of the banking system of Ukraine*, 34, 218-225.
9. Lesyk, V.O. (2018). *Monitorynh finansovoi stabilnosti bankivskoi systemy* [Monitoring the financial stability of the banking system] [dissertation of Doctor of Philosophy, Kharkiv National University of Economics named after Semyon Kuznets]. <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/Lesyk-V.O.-Disertaciya-Vchenna-rada-D-64.055.02-2019.pdf>.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

10. Liulov, O.V. (2016). Determinanty makroekonomichnoi stabilnosti: analiz mizhnarodnykh pidkhodiv ta dynamika indyktoriv v Ukraini [Determinants of macroeconomic stability: analysis of international approaches and dynamics of indicators in Ukraine]. *Visnyk SumDU. Seriya "Ekonomika" – Bulletin of Sumy State University. "Economy" serie*, (3), 7-14. <https://core.ac.uk/download/pdf/324232582.pdf>.

11. Myronov, Yu.B. (2016). *Stabilizatsiia natsionalnoi ekonomiky na osnovi bankivs-koho reitynhuvannia v umovakh makroekonomichnoi nestabilnosti [Stabilization of the national economy on the basis of bank rating in conditions of macroeconomic instability]* [PhD thesis dissertation, Lvivska komertsiiina akademiia]. LKA. <https://kerivnyk.info/myronov-aref>.

12. Mohylina, L.A. (2014). Naukovo-teoretychni osnovy ekonomichnoi nestabilnosti v konteksti yii vplyvu na finansovu bezpeku pidpriemstv [Scientific and theoretical foundations of economic instability in the context of its impact on the financial security of enterprises]. *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy – Problems and prospects for the development of the banking system of Ukraine*, 39, 127-134. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/53133/1/Mohylina_economic_instability.pdf.

13. Musiets, T.V., Ohloblia, Ya.O. (2014). Indykatory finansovoi stabilnosti krain svitu [Musiets Indicators of financial stability of countries of the world]. *Intelekt XXI – Intellect XXI*, (1), 16-27. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=int_XXI_2014_1_4.

14. Naumova, M.A. (2020). Teoretychni aspekty doslidzhennia sotsialno-ekonomichnoi nestabilnosti na rynku pratsi [Theoretical aspects of the study of socio-economic instability in the labor market]. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk – Pryazov Economic Bulletin*, 6(23), 200-207. http://pev.kpu.zp.ua/journals/2020/6_23_ukr/38.pdf.

15. *Slovnyk ukraïnskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]*. (n.d.). NESTABILNYI [UNSTABLE]. <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9#:~:text=%D0%AF%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%B7%D1%83%D1%94%D1%82%D1%8C%D1%81%D1%8F%20%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%96%D0%B9%D0%BA%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8E%2C%20%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8E>.

16. Petruk, A.O. (2022). *Finansova stabilnist komertsiiynykh bankiv z urakhuvanniam operatsii z pokhidnymy finansovymy instrumentamy [Financial stability of commercial banks taking into account transactions with derivative financial instruments]* [dissertation of Doctor of Philosophy, Zhytomyr Polytechnic State University].

<https://ztu.edu.ua/site/files/1/docs/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0/%D0%90%D1%81%D0%BF%D1%96%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%83>

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

https://www.nbu.edu.ua/bitstream/download/123456789/83909/3/Hrytsenko_finansova_systema.pdf.

17. Piddubna, V.H. (2020). *Marketynh bankivskykh innovatsii v umovakh finansovoi nestabilnosti [Marketing of banking innovations in conditions of financial instability]* [PhD dissertation].

18. Plieshakova, N.A. (2016). *Finansova stabilnist u zabezpechenni finansovoi bez-peky Ukrainy [Financial stability in ensuring financial security of Ukraine]* [PhD dissertation, Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka]. https://scc.knu.ua/upload/iblock/46d/aref_Plieshakova%20N.A..pdf.

19. Popelniukhov, R.V. (2011). Makroekonomichna stabilnist yak faktor pokrashchen-nia investytsiinoi pryvablyvosti [Macroeconomic stability as a factor in improving investment attractiveness]. *Nau-kovyj visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of National Technical University of Ukraine*, 21.6, 266-275. https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2011/21_6/266_Pop.pdf.

20. Popov, I.V. (**). *Metodychni pidkhody do vyznachennia stabilnosti finansovoi systemy [Methodical approaches to determining the stability of the financial system]*. <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=1177>.

21. Hrytsenko, L.L. (Ed.) (2021). *Priorytety rozvytku finansovoi systemy Ukrainy v umovakh yevrointehra-tsiinykh protsesiv [Priorities of the development of the financial system of Ukraine in the context of European integration processes]*. Sumskiy derzhavnyi universytet. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/83909/3/Hrytsenko_finansova_systema.pdf.

22. Pshyk, B.I. (2013). Finansova stabilnist: sutnist ta osoblyvosti proiavu [Financial stability: the essence and peculiarities of manifestation]. *Visnyk SevNTU. Ser.: Ekonomika i finansy – Bulletin of SevNTU. Ser.: Economy and finance*, 138, 91-96.

23. Samko, N.H. (2014). Finansova stabilnist yak chynnyk rozvytku natsionalnoi ekonomiky [Financial stability as a factor in the development of the national economy]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu – Scientific Bulletin of Chernivtsi University*, 710-711, 113-117.

24. Tabenska, Yu.V. (2017). Stiikist ta nadiinist finansovykh ustanov u period systemnoi nestabilnosti [Stability and reliability of financial institutions in the period of systemic instability]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia „Ekonomichni nauky” – Scientific Bulletin of the Kherson State University. "Economic Sciences" series*, 27(3), 82-85.

25. Unkovska, T.Ye. (2009). Systemne rozuminnia finansovoi stabilnosti: rozviazання paradoksyv [Systemic understanding of financial stability: solving paradoxes]. *Ekonomichna teoriia – Economic theory*, (1), 14-33.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

---

26. Faryna, O.I. (2015). *Dynamichni modeli otsiniuvannia stabilnosti finansovoi sys-temy Ukrainy [Dynamic models of assessing the stability of the financial system of Ukraine]* [PhD dissertation, Kyivs-kyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka Ministerstva osvity i nauky Ukrainy]. <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/aa9edad9-987f-4312-9e1f-5ada283bafdd>.

27. Chyrak, I.M. (2014). *Monetarna polityka za umov finansovoi nestabilnosti (na prykladi Ukrainy) [Monetary policy under conditions of financial instability (on the example of Ukraine)]* [PhD dissertation, Ternopils-kyi natsionalnyi ekonomichnyi universytet]. http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/784/1/dis_churak.pdf.

28. Chyrak, I.M. (2019). Finansova nestabilnist: pryroda, chynnyky, formy proiavu ta shliakhy podolannia [Financial instability: nature, factors, forms of manifestation and ways to overcome]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, (12). <http://dSPACE.wunu.edu.ua/handle/316497/37583>.

29. Shkarlet, S.M., Dubyna, M.V. (2017). Zastosuvannia turbulentnoho pidkhodu do piznannia suchasnoho stanu rynku finansovykh posluh Ukrainy [Application of the turbulent approach to understanding the current state of the financial services market of Ukraine]. *Problemy ekonomiky – Problems of economics*, (1), 366-372.

Отримано 15.10.2023

UDC 339.747

JEL Classification: E32

Maksym Dubyna

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine).

E-mail: maksim-32@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-5305-7815>

ResearcherID: [F-3291-2014](https://orcid.org/0000-0002-5305-7815). **Scopus Author ID:** [56912277800](https://orcid.org/0000-0002-5305-7815)

Ihor Potseluiko

PhD Student, Department of Finance, Banking and Insurance Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine).

E-mail: ihor.potseluiko@protonmail.ch.

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-7884-747X>

THEORETICAL PROVISIONS OF JUSTIFICATION ESSENTIALS OF FINANCIAL INSTABILITY

Abstract. *The financial system plays a key role in the development of the national economy. Being an integral part of our life, this system is also a source of destructive processes and phenomena, which in their existence form complex, sometimes crisis conditions for the further development of economic subjects. The experience of the functioning of developed countries and the numerous economic crises that periodically occur within the world economy show that financial relations are quite unpredictable, rapidly changing and not fully studied by scientists. Accordingly, the issues of financial instability research remain relevant today.*

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

The article deepens the theoretical provisions of the substantiation of the essence of financial instability and the peculiarities of its formation within the financial system of the country. It is substantiated that without ensuring stable conditions for the functioning of the financial system, it is impossible to ensure the stability of the national economy against external threats, to create conditions for the country's financial and, accordingly, economic security. Accordingly, in order to specify the content of financial instability, the essence of such categories as "instability", "economic instability", "financial stability" was analyzed in the work, which was implemented on the basis of the analysis of scientific approaches to the interpretation of these categories, highlighting and researching their content features. This was implemented on the basis of the analysis of scientific approaches to the interpretation of these categories, the identification and study of their content features.

A detailed examination of the approaches to the consideration of the content of financial stability available in the scientific literature made it possible to single out two approaches to its possible interpretation: static and dynamic. The article details the essence of each of them. On the basis of the theoretical provisions of the justification of the content of financial instability, its specific signs, the essence of financial instability was investigated, which was also revealed through the use of static and dynamic approaches to the interpretation of this definition.

Keywords: *instability, dissipativeness, economic instability, financial stability, financial instability, financial system, financial institutions.*

Fig.: 2. References: 29.

Бібліографічний опис для цитування:

Дубина М., Поцелуйко І. Теоретичні положення обґрунтування сутності фінансової нестабільності. *Науковий вісник Полісся*. 2023. № 2(27). С. 180-198.